

ROLUL IMPOZITELOR ASUPRA DEZVOLTĂRII SECTORULUI SERVICIILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

THE ROLE OF TAXES ON THE DEVELOPMENT OF THE SERVICES SECTOR IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

VASILACHI Maxim, student, Specialitatea: FB,
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
mun. Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: vasilachi.maxim@ase.md

Abstract: *The identification of current trends regarding the development of the service sector is important because it includes the basic objectives in the entrepreneurial activity in the Republic of Moldova, and these objectives are reflected by understanding the indicators that allow us to study these trends. Therefore, in the framework of the research, through the prism of economic-mathematical and statistical analysis, the indicators regarding the absolute dynamics, the share and the dynamic rate of turnover in the services sector were analyzed, highlighting their evolution during the years 2018-2022. In the end, the factors that influenced this dynamic, as well as the impact of the fiscal factor in the development of the service sector in the Republic of Moldova, were determined.*

Keywords: *services, turnover, influence, trends, tax.*

JEL CLASSIFICATION: H21, H25, H32

INTRODUCERE

Deoarece există o anumită interdependență dintre politica fiscală și cea de stimulare a economiei din cadrul unui stat, putem vorbi și despre influența impozitelor asupra sectorului serviciilor, care indiscutabil are un rol destul de mare în analiza politicii de stimulare a activității antreprenoriale asupra diferitor sectoare ale economiei. Așadar, tendința de bază în dezvoltarea unui stat este crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea activității de întreprinzător, inclusiv în sectorul serviciilor.

În cadrul acestui studiu, este urmărit scopul de accentuare a influenței politicii fiscale prin prisma impozitelor asupra sectorului serviciilor din Republica Moldova.

Obiectivele intermediare se evidențiază prin reliefaarea tendinței activității antreprenoriale în sectorul serviciilor, punând accent pe evoluția cifrei de afaceri în perioada anilor 2018-2022. În cadrul acestei cercetări analizăm dinamica cifrei de afaceri în sectorul serviciilor din Republica Moldova.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Pentru explicarea conținutului teoretic al lucrării autorul a utilizat mai multe surse de informare din literatura de specialitate. În ceea ce ține de accentuarea aspectului analitic și pentru a putea calcula indicatorii de dinamică, s-au aplicat datele statistice privind activitatea agenților economici prestatori de servicii Republica Moldova de pe pagina oficială a Biroului Național de Statistică din Moldova www.bns.md și www.statistica.gov.md.

În procesul de cercetare am utilizat informația teoretică și practică privind activitatea sectorului serviciilor, remarcând structura acesteia dar și evoluția prin prisma analizei statistice aplicând modelul economico-matematic în prim-plan explicând astfel întreaga investigație științifică.

În Republica Moldova, serviciile constituie domeniul care oferă cele mai multe locuri de muncă în raport cu alte ramuri ale economiei, dat fiind faptul că sectorului servicii îi revin cca 60 %

din PIB. Iată de ce dezvoltarea competitivității și a unui sector modern de servicii are un rol-cheie în modernizarea întregii economii. Europa este blocul economic cu cea mai mare preponderență a serviciilor în economie. Într-o țară precum Franța, aproape 80% din populația activă lucrează în servicii. Media europeană depășește 70% din oameni lucrând în servicii, mai degrabă decât în industrie, construcții sau agricultura. După Europa, cele mai ridicate procente se întâlnesc în Statele Unite (70%), Japonia (60%) și Taiwan (50%) [4]. Alte economii în constantă expansiune, precum India și Brazilia, își extind de asemenea rapid sectorul serviciilor. Una din marile binefaceri incontestabile ale Uniunii Europene este faptul că a adus libera circulație a serviciilor. Aceasta face ca astăzi, deși unele restricții rămân, practic orice firmă de servicii e liberă să le ofere în orice stat a UE.

Având în vedere contextul internațional în care sectorul serviciilor de afaceri înregistrează evoluții impresionante, dar și potențialul acestui sector în Republica Moldova, este necesar să fie create condiții care să faciliteze activitatea companiilor din acest sector, astfel se remarcă sectorul IT, care potrivit legislației fiscale, achită impozitul unic de 7 %, respectiv nu trebuie să achite impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, impozitul pe venit din salariu, contribuțiile de asigurări sociale, primele de asigurare medicală, taxele locale, impozitul pe bunurile imobiliare și taxa pentru folosirea drumurilor, care la fel prezintă o stimulare fiscală a prestării serviciilor în tehnologia informației pe plan național și internațional. Pentru domeniul HORECA, în scopul atenuării influenței restricțiilor impuse în timpul pandemiei au fost aplicate reducerea de la 20% la 15 % a TVA începând cu 1 mai 2020; amânarea plății impozitului pe venit; subvenționarea întreprinderilor și organizațiile necomerciale, care au instituit șomaj ethnic și/sau staționare a activității, prin returnarea impozitelor și contribuțiilor aferente salariilor achitate; instituirea „Programului de rambursare a TVA”, care vizează oferirea contribuabililor de TVA a dreptului de a solicita o rambursare a TVA pentru o perioadă ulterioară, ceea ce permite o creștere considerabilă a lichidității întreprinderilor [5].

Tabel 1. Dinamica absolută a cifrei de afaceri în sectorul serviciilor (2018-2022)
mil. lei

Indicator	Dinamica absolută				
	2018	2019	2020	2021	2022
Anul					
Bază fixă	4868,8	11685,3	1696,4	27225,7	51044,5
Bază în lanț	4868,8	6816,5	-9988,9	25529,3	23818,8

Sursa: calculat de autor în baza datelor din [1].

Analizând datele din tabelul 1, observăm o creștere semnificativă a dinamicii absolute a cifrei de afaceri în sectorul serviciilor pentru anul 2019, comparativ cu anul precedent, ajungând la 11 685,3 mil. lei. Totuși, în anul 2020, tendința de majorare a cifrei de afaceri a scăzut semnificativ până la 1 696,4 mil. lei pentru dinamica absolută cu bază fixă, la fel se accentuează și o scădere a dinamicii cu bază în lanț pentru anul 2020, până la - 9 988,9 mil. lei probabil ca urmare a efectelor pandemiei COVID-19, care a avut un impact puternic asupra economiei și asupra activității sectorului serviciilor în particular. În anul 2021, cifra de afaceri în sectorul serviciilor a revenit la tendința de creștere puternică, ajungând la 27 225,7 mil. lei, ceea ce indică asupra recuperării activității sectorului serviciilor după declinul din anul anterior. Pentru anul 2022 se păstrează aceeași tendință de creștere semnificativă a dinamicii absolute, ceea ce denotă o dezvoltare mai accentuată a sectorului serviciilor pentru perioada actuală.

Tabel 2. Ponderea cifrei de afaceri în dependență de destinația serviciilor prestate (2018-2022)

Indicator	Ponderea cifrei de afaceri în dependență de destinația serviciilor %				
	2018	2019	2020	2021	2022
Întreprinderilor	70,043	68,281	67,660	60,233	60,095
Populației	29,957	31,719	32,340	39,767	39,905

Sursa: calculat de autor în baza datelor din [2].

Studiind Tabelul 2, se reliefează ideea că în fiecare an, majoritatea serviciilor prestate de companii sunt destinate altor întreprinderi, dat fiind faptul că ponderea serviciilor prestate întreprinderilor este mai mare decât ponderea serviciilor prestate populației, astfel pentru anul 2018, ponderea serviciilor prestate întreprinderilor este de 70,04 %, iar pentru anul 2022 deja se diminuează ajungând la 60,09 %, în timp ce serviciile prestate populației au crescut de la 29,95 % pentru anul 2018 la 39,90 % pentru anul 2022, cu toate că în esență întreprinderile își mențin poziția de lider. Aceste date sugerează că entitățile se concentrează mai mult pe afaceri B2B (business-to-business), oferind servicii și produse altor companii, în loc să se accentueze pe piața consumatorilor finali (B2C - business-to-consumer).

Tabel 3. Ritmul de dinamică a cifrei de afaceri a sectorului serviciilor (2018-2022)

Indicator	Ritmul de dinamică %				
	2018	2019	2020	2021	2022
Bază fixă	8,629	20,710	3,006	48,253	90,467
Bază în lanț	8,629	11,122	-14,666	43,925	28,474

Sursa: calculat de autor în baza datelor din [1].

Tabel 4. Dinamica volumului veniturilor din impozite în Republica Moldova (2022)

mil. lei

Indicator	Executat	Executat anul precedent	Executat anul curent față de anul precedent	
			devieri (+,-)	în %
Venituri	5867,1	5080,1	787	115,492
Impozite și taxe	3836,5	3156,3	680,2	121,551
Impozite pe venit	741,7	593,7	148	124,9284
Taxa pe valoare adăugată, total	2094,1	1719	375,1	121,8208
Accize, total	602,5	481,7	120,8	125,0778

Sursa: „Raport privind executarea bugetului public național” [3].

Cercetând Tabelul 3, se evidențiază ideea că ritmul de dinamică al cifrei de afaceri cu baza fixă a crescut semnificativ în 2019 și 2021, ajungând la 20,71% și, respectiv, 48,25 %. În schimb, în anul 2020, acest ritm a scăzut la 3,06 %, astfel se accentuează o tendință de scădere a tempoului de majorare a cifrei de afaceri pentru anul pandemic. În ceea ce privește ritmul de bază în lanț, acesta a crescut semnificativ în 2019, ajungând la 11,12 %, dar a scăzut puternic în 2020, cu -14,66 %. În anul 2021, se înregistrează o creștere semnificativă a ritmului de dinamică în baza în lanț, ajungând la 43,92 %, aceeași tendință fiind păstrată și pentru anul 2022, doar că deja remarcându-se un tempou mai diminuat de creștere comparativ cu anul 2021, acesta fiind de 28,47 %. În general, aceste date sugerează că sectorul serviciilor a înregistrat o creștere semnificativă a cifrei de afaceri în ultimii ani, cu creșteri semnificative în 2019 și 2021, în timp ce 2020 a fost un an mai dificil pentru sector.

Analizând Tabelul 4, se observă o creștere a nivelului veniturilor executate pentru anul 2022 comparativ cu anul 2021, respectiv ajungând de la 5 080,1 mil. lei, la 5 867,1 mil. lei, astfel fiind evidențiată o creștere a veniturilor cu 787 mil. lei, respectiv aceeași situație se poate accentua și în cazul impozitului pe venit care a crescut până la 741,7 mil. lei, adică cu 148 mil. lei față de anul precedent, în același timp veniturile din taxa pe valoare adăugată crescând cu 375,1 mil. lei față de anul 2021, adică de 121,82 %, ceea ce denotă ideea că per general, Republica Moldova în anul 2022 s-a încadrat într-o ascensiune din punct de vedere al veniturilor bugetului public național, care în esență a fost reflectată și de creșterea cifrei de afaceri în sectorul serviciilor.

CONCLUZII

La etapa actuală, sectorul serviciilor din Republica Moldova se află într-o ascensiune accentuată care este reflectată prin tendința de creștere semnificativă a dinamicii absolute, adică 23 818,8 mil. lei, ceea ce prezintă un ritm de creștere de 28,47 %. O creștere mai semnificativă a avut loc în anul 2021, care a fost perioada de revenire de după pandemie, iar cel mai problematic an fiind 2020, datorită interdicțiilor de desfășurare a activității de afaceri din cauza restricțiilor pandemice impuse de stat, având loc o descreștere cifrei de afaceri în sectorul serviciilor până la -9 988,9 mil. lei, adică un ritm de descreștere de -14,66 % față de anul 2019.

În ceea ce ține de analiza datelor privind ponderea cifrei de afaceri în funcție de destinația serviciilor poate oferi o perspectivă utilă asupra pieței și strategiei de afaceri a companiilor, precum și poate fi folosită pentru a identifica oportunități de creștere și îmbunătățire a afacerii. În același timp, ponderea serviciilor prestate populației pare să crească ușor de la an la an, cu toate că poziția de lider e menținută de întreprinderi, ceea ce poate indica o schimbare a strategiei de afaceri a companiilor în direcția pieței de consumatori.

Studiind raportul privind executarea bugetului public național pentru anii 2021-2022 se poate remarca existența unei anumite corelări dintre dezvoltarea economică a Republicii Moldova și creșterea veniturilor bugetului public național. În prim-plan se observă că odată cu dezvoltarea sectorului serviciilor dar și creșterea venitului din vânzări a avut loc și majorarea veniturilor bugetului public național, primordiale fiind taxa pe valoare adăugată și impozitul pe venit, respectiv odată cu creșterea venitului din vânzări în sectorul serviciilor are loc majorarea prelevărilor la stat sub formă de impozite și taxe achitate de agenții economici.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- [1] Evoluția cifrei de afaceri în sectorul serviciilor: baza de date interactivă [online]. [citată 24 martie 2023]. Disponibil: statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/20.
- [2] Ponderea cifrei de afaceri în dependență de destinația serviciilor prestate: baza de date interactivă [online]. [citată 24 martie 2023]. Disponibil: statistica.gov.md/ro/statistic_indicator_details/20
- [3], „Raport privind executarea bugetului public național” [online]. [citată 24 martie 2023] <https://mf.gov.md/ro/ministerul-finan%C8%9Belor/catalogul-de-date-deschise-al-ministerului-finan%C8%9Belor> (citată 24.03.2023).
- [4] Ponderea populației care activează în sectorul serviciilor: [online]. [citată 24 martie 2023]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/24949101.html>.
- [5] Impactul pandemiei Covid-19 asupra sectorului HORECA: [online]. [citată 24 martie 2023]. Disponibil: <https://anticoruptie.md/ro/stiri/doc-impactul-pandemiei-de-covid-19-asupra-sectorului-horeca-activitatea-intreprinderilor-din-sector-s-a-redus-cu-pestre-80-la-suta>.

Coordonator științific: BULGAC Corina, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61
e-mail: bulgac.corina@ase.md